

HALMOK ÉS HAVASOK

Tanulmányok a hatvan esztendőös Bárh János tiszteletére

HALMOK ÉS HAVASOK

Tanulmányok
a hatvan esztendőös Bárh János tiszteletére

Kecskemét
2004

Szerkesztette
BÁRTH DÁNIEL és LACZKÓ JÁNOS

Technikai szerkesztés, tördelés
Bárh M. János, Lappints Virág, Veszely Ferenc

© A szerkesztők és a szerzők

A borítón Bárh János felvételei: fent *Kanfaros tetejű istálló*
(Lajosmizse 1972), lent *Csűr Aklosbérce patakában* (Csinód, 2001)

ISBN 963 7216 83 9

LELTAR2010

Kiadja a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
Múzeumi Szervezete

25/H-24

EGYSÉMI
NEPRÁJZI
INTÉZET
BUDAPEST

43. 933 / 2005

1 B2/63 000982

Neprajzi Intezet

TARTALOM

SZABAD György: Bárh János közelgő jubileumára	5
JUHÁSZ Antal: Bárh János köszöntése	7
TÖRTÉNETI FORRÁSOK NÉPRAJZI MEGKÖZELÍTÉSBEN	
SZILÁGYI Miklós: 18–19. századi adalékok a Tiszán és mellékfolyóin közlekedő kompokról	19
KISBÁN Eszter: Vendéglői étkezések Magyarországon az 1780-as évektől a reformkorig	33
MÓD László: A mindszei juhtartó gazdák gyapjúértékesítési szerződésai	45
DEÁKY Zita: A veszetheg kérdés Magyarországon a 19. század elején	51
TANYÁK ÉS SZÁLLÁSOK — FALVAK ÉS VÁROSOK	
GRÁFIK Imre: Gondolatok a tanyákról — egy el nem készült néprajzi dokumentumfilm kapcsán	71
SZÚCS Judit: Csongrád, Alt Csongrád, Belső-, Külsőváros, Szentes	85
KOTHENCZ Kelemen: Történeti-néprajzi adatok a kiskörösi szálláskertek 18–19. századi használatáról	95
BALI János: Málnatermelő telephelyek és építményeik a nógrádi határban	103
HAJDÚ Mihály: Tulajdonnevek szerepe a településtörténeti kutatásokban	113
CSATÁRI Bálint: A „tanya”, mint „rendszer”	117
NÉPRAJZI CSOPORTOK — TÖRTÉNETI TÁJAK	
PALÁDI-KOVÁCS Attila: Kistáj, járás, kistérség	129
VIGA Gyula: Ruszinok a Bodroghözben. Néhány adalék a magyarországi ruszinság 19–20. századi néprajzához	143
KÚRTI László: A Kiskunság és a Felső-Kiskunság: betelepülés, tájtörténet és regionalizmus	153
BÁNKINÉ Molnár Erzsébet: A Jászkun tökeföld és használata	181
NÉPESEDÉS — MIGRÁCIÓ — KONTINUITÁS	
NAGY Janka Teodóra – SZABÓ Géza – SZABÓ G. Tamás: Régészeti, néprajzi és történeti adatok a Duna mente 16–17. századi településtörténetéhez a bölcskei késő középkori temető tükrében	199
BARNA Gábor: 18. századi migrációs mozgalmak. Nógrád megyei betelepülők a tiszazugi Csépan	225
DANKÓ Imre: Iskolatörténeti adalékok Szabadszállás XVI–XVII. századi népesedési viszonyaihoz	231
RICZ Péter: Szabadka és környéke népesedéstörténete a honfoglalástól a XVIII. századig	241
NÉPI VALLÁSOSság — TÉRBEN ÉS IDŐBEN	
S. LACKOVICS Emőke: Bakonyi és Balaton-felvidéki közösségek zarándokai, búcsújárása	257

LISZKA József: Mariahilf-tisztelet a Kárpát-medence nyugati felében	287
LIMBACHER Gábor: A Szent Anna ünnepi Palóc Búcsú történeti előzményei és kialakulása I. (Egyetemes kultusztörténeti vázlat)	301
CSALA Rita: A gyulafehérvári főegyházmegye templomainak titulusa. (Szent Péter és Pál apostolok)	313

COMMUNITAS ÉS TÁRSADALOM

PÁL-ANTAL Sándor: Maros szék faluközösségei 1848 előtt	325
KARDALUS János: Bögöz falu, mint jogi közösség	343
SZŐCSNÉ GAZDA Enikő: A sepsi református egyházmegye válási jegyzőkönyvei	355
KOCSIS Aranka: A füssi egyházi nemesi szék önkormányzata a szék fennállásának utolsó fél évszázadában	379
LUKÁCS László: Sokféle bírák. A faluközösség öngazgatásának „népi” tisztségviselői	395

KÉTVÍZKÖZI HOMOKSZEMEK

SIMON András: „Hát nem mese körte ez?” A Kieffer körte Halas gyümölcs-kultúrájában	417
BEREZNAI Zsuzsanna: Ongriets, Umgriets, Amgrias... Édes tésták, sütemények és egyéb édességek az alföldi sváboknál (XX. század)	425
BÉKÉSI Imre: Kötelesek a vásárban	445
PÉTER László: Miscellanea Jankovaciana	449
SOLYMOS Ede: Morzsák egy észak-bácskai néprajzkutató tarisznyájából	463

SZÉKELYFÖLDI KÉPESLAPOK

BÓNIS Johanna: Marosvásárhely kézműves társadalma a XV–XIX. sz.-ban	477
FARKAS Irén: A csíki fazekasság történeti áttekintése	489
ZSIGMOND Győző: A gomba a székely népi gyógyászatban	505

EGY TUDOMÁNY FORRÁSVIDÉKÉN

VOIGT Vilmos: Újabb adatok a magyar folklór forrásismeretéhez	525
HÁLA József: Hogyan gyűjtöttek elődeink? Anekdoták és történetek a magyar néprajztudomány klasszikusairól II	545

MŰVEK ÉS KÉPEK

Bárth János műveinek bibliográfiája	563
Képek Bárth János életéből	610

Nyomás és kötés

AGAPÉ, Ferences Nyomda és Könyvkiadó Kft.

H-6725 Szeged, Mátyás tér 26. Felelős vezető: Dr. Harmath Károly OFM

NYOMDA
KÖNYVKIADÓ
KFT.
SZEGED